

ЛЕКТИРА У МЛАЂЕМ ШКОЛСКОМ УЗРАСТУ

Александра Богдановић

Универзитет у Источном Сарајеву, Педагошки факултет у Бијељини

***Анстракт:** Лектира и њена васпитна вредност су ретко разматрани у педагошкој литератури. Овим радом настојали смо да обухватимо суштину и значај лектире у нижим разредима основне школе, како школске, тако и домаће. Књижевни текстови, тј. лектира, не делују директно на сазнање, вољу и морално суђење ученика, већ посредством емоционалних и естетских доживљаја.*

Наставни програм за основну школу у Републици Србији наводи избор дела за обраду на часовима и за домаћу лектуру, напомињући да је наставнику остављена слобода ужег избора било од ових било од других дела, при чему треба водити рачуна како о узрасту ученика тако и о педагошко-естетској вредности изабраних текстова. На основу анализе утврдили смо да је избор дела одговарајући за одређени разред и да је довољан број часова предвиђен за обраду лектире.

***Кључне речи:** школска и домаћа лектира, Наставни план и програм, ученик, настава.*

Увод

У основној школи дела намењена за домаћу лектуру читају се код куће. А текстови у читанкама (школска лектира у ужем смислу) читају се, по правилу, у школи (Илић, 2003, 356)

„Проблем дефинисања појма домаћа лектира чине она дела која наставним програмом предвиђају за читање код куће, за домаће читање. Међутим, овако једноставна дефиниција тога појма одговара само делимично стању у наставној пракси: она одговара само основно-школској програмској ситуацији где је укупна школска лектира у програму подељена на лектуру која у целисти улази у читанке и која се углавном чита и изучава у школи и на домаћу лектуру која не улази у читанке већ се издаје у посебно опремљеним књигама“ (Исто, 464)

Домаћа лектира постаје главно подручје у настави матерњег језика за остваривање образовно-васпитних задатака у раду са ученицима; за формирање књижевно-језичке културе, естетске културе и васпитања уопште. Она шире уводи ученике у основне појмове дела као што су: тема, фабула, радња, композиција, ликови, идеја, језик, стил и јавља се као изразити вид савремене језичке и књижевне наставе.

Обрада домаће лектире је деликатна и сложена и наставник се увек мора добро припремити за час како се не би дошло до импровизације која никада не може дати задовољавајуће резултате. Анализа дела с циљем да се репродукује фабула, сиже, протумаче карактерне и остале особине главних личности, итд. као и одређивање и испитивање средстава којима се то постиже – јесу питања која су важна за наставни рад на лектури и за увођење ученика у литературу.

На једном месту је наведено: „Не ваља заборавити да је литература живот једне епохе дат у свом најкомплекснијем виду, емоционално, у сликама које представљају материјализовану људску патњу, бол, радости, заносе, идеале“. Развијати активан однос према литератури значи развијати исти такав однос према животу, према његовим тешкоћама и лепотама. Унети у тај рад чврсто и свесно руководство, јасноћу циља, смисао за усвајање оног

што је уметнички најреволуционарније (и у садржају и у форми) – то значи више: то значи борити се за свестран развитак наших младих генерација док су још у школским клупама. Дакле, књижевност је одувек снажно учествовала у оплемењивању личности и изграђивању схватања и убеђења, у развијању осећања и воље, па је и један од веома важних задатака наставе матерњег језика да се науче ученици да воле добру књигу, да се упуте у правилну анализу прочитаног дела: у доживљајну компоненту, упознавање са основним појмовима из теорије књижевности и сл. како би открили и осетили његову лепоту и вредност.

Рад на лектури има као крајњи резултат васпитање читалачког укуса ученика, па се зато мора организовати најбољим педагошким мерама и дидактичко-методским поступцима како би се реализовали задаци наставе матерњег језика.

Наставни програм за основну школу наводи избор дела за обраду на часовима и за домаћу лектуру, напомињући да је наставнику остављена слобода ужег избора било од ових било од других дела, при чему треба водити рачуна како о узрасту ученика тако и о педагошко-естетској вредности изабраних текстова.

Облици рада на лектури

Облици рада на лектури су разноврсни и обухватају подручја, као што су:

- *значај лектуре за нормирање књижевно-језичке културе ученика;*
- *планирање обраде лектуре и њено функционално повезивање са осталим подручјима наставе;*
- *садржај, методе и облици рада;*
- *неговање књижевног укуса и развијање властитог естетског критеријума ученика и др.*

Методика наставног рада на лектури указује на задатке, могућности и потребе наставе у вези са систематским неговањем књижевне и језичке културе. За обраду домаће лектуре треба обезбедити најмање два часа месечно и то:

- *час лектуре – усмено и*
- *час лектуре – писмено.*

Час лектуре - усмено садржи ове елементе: садржај дела, ликови, композиција, тема, идеја, стил, језик, доживљавање ученика, и др. Час лектуре – писмено садржи и писмени приказ прочитаног дела (реферат). То значи, први час обухвата усмени део анализе дела, а други час обухвата читање и анализу писмених радова ученика. Усмену анализу дела из домаће лектуре не треба сводити само на препричавање садржаја дела.

Да би разговор о делу (усмено реферисање) био сређенији, да би час био рационално искоришћен, можемо ученицима већ приликом задавања овог дела за читање дати и план – тезе по којима ће читајући књигу, прибрати грађу за дискусију.

После овако организованог усменог реферисања неће бити тешко да ученици саставе писмени реферат. Треба захтевати да се у писменом реферату наводе цитати из дела који поткрепљују њихова тврђења. Овакав поступак у раду принуђује ученике да размишљају и не дозвољава да иду само путем препричавања садржаја (фабуле).

Нека дела из домаће лектуре можемо обрадити формом групног рада с тим што ће свака група ученика добити посебне задатке. Прва група ће нас упознати, на пример, са животом књижевника и повезати чињенице из његове биографије, са радњом и догађајима приказаним у том делу. Друга група ће приказати план и композицију дела. Трећа група ученика анализираће ликове, а четврта језик и стил дела.

Из рада свих група треба да проистекне свестрана анализа дела. Радове читају референти група, а остали ученици допуњују реферате, илуструју их одломцима или их драматизују. Први час домаће лектуре, дакле, као усмено реферисање, можемо организовати као дебатни час по плану: кратак садржај; ликови; психолошка и драмска места; теме и идеје дела.

Приликом давања задатка да се одређено дело прочита, може се дати ученицима и план по коме ће се одвијати дискусија, тако да се могу унапред пријавити дискусанти по појединим тезама плана. То је индивидуално припремање, тако да се у дебати дискусанти не морају слагати у тумачењу, на пример, ликова, итд. Наставник ће добро смишљеним, кратким, подстицајним питањима усмеравати дискусију, наводећи ученике на правилне закључке.

Када се тако искристалишу мишљења о појединим питањима, задајемо писмени реферат о делу (а то је други час обраде домаће лектире), који се сада може припремити за групни облик рада.

Сви који су говорили о ликовима могу да чине сада једну групу и да добију задатак да обраде све ликове у делу. Друга група добија задатак да пронађе упечатљиве описе у делу.

Трећа група треба да уради приказ дела (друштвено-материјалне прилике у којима се одвија радња дела, тема, идеја дела, закључак о вредностима и значају овог књижевног дела).

Овај последњи задатак представља, у ствари, један кратак приказ дела, онакав какав би могао, на пример, изаћи у неком листу као репортажа. Он је кратак, али га није лако написати и зато га треба дати групи у којој има способних ученика за овакав задатак. У свакој групи треба да буде покоји одличан или врло добар ученик који и руководи групом. За овај рад ученицима треба дати 15 дана. Сви ученици групе доносе на час писменог реферата свој примерак заједничког састава и одређују референта групе. Све се то може прочитати за један час и прокоментарисати.

Задатак домаће лектире

Основни задатак домаће лектире је у следећем:

- да развија код ученика навику да се самостално служе књигом;
- да развија код ученика љубав према књизи уопште. У вези са организацијом рада на домаћој лектури нужна су специфична педагошка усмеравања у складу са увођењем ученика у књижевно дело, у откривању естетских, етичких и социјалних особености стварности која се у њему приказује. Није најважније колико ће ко књига прочитати, већ како ће их схватити и доживети, како би обогатили свој емоционални живот и своја естетска осећања.

Ипак, треба имати у виду да „добар читач није нужно и добар читатељ. Читач је особа која је овладавала вештином читања, а читатељ је особа која је стекла читалачке навике и развила потребу за читањем, што укључује културу читања и критички однос према прочитаном“ (Rosandić, 1996, 264–265)

Наставник је дужан да пружи јасна упутства како се врши књижевна анализа дела на конкретним примерима. На часовима домаће лектире провераваће колико су ученици оспособљени за самосталну анализу дела. Наравно, прво је – наставник мора дело сам прочитати. Од њега се тражи темељито познавање плана аналитичког поступка у одређивању кључних проблема у одређеном књижевном делу: мисао, циљ, техника књижевне анализе.

Методска концепција часа обраде лектире

Методска концепција часа лектире одређује токове и фазе: може се почети дискусијом о првим утисцима, а иза тога следи анализа теме, идеје, структуре, стила и језика. Пре него што се приступи књижевној анализи домаће лектире, треба сачинити план који обухвата следеће појединости: кратка садржина текста, резиме, план дела, главна мисао, ликови.

Треба напоменути да се при анализи једног књижевног дела на часу лектире не може исцрпно говорити о свим његовим одликама. Кад се изврши анализа садржине, прелази се на анализу форме, а то су ови елементи: композиција дела, стил, језик а ако је реч о поезији – и верификација. Последња фаза у књижевној анализи јесте закључак, који треба да буде убедљив, снажан и оправдан.

Не морамо се стриктно придржавати предложених токова и фаза рада у анализи лектире. У току књижевне анализе ученик треба да буде најактивнији.

Наставник одређује образовни и васпитни циљ часа. Образовни циљ, обично, обухвата следеће: ток радње, главне личности, основну мисао. Васпитни циљ: продубљивати естетска и етичка осећања, развијати логичко мишљење. На почетку сваке школске године наставник саопштава ученицима лектуру коју ће они прочитати у току те школске године. Још боље ће бити да направи списак тих дела и да га на видном месту истакне у учионици. Даље, нужно је да сваки ученик, уколико је то могуће, купи одређену лектуру у комплекту.

Наставник упућује ученике да набаве посебну свеску у коју ће уносити кратку садржину прочитаних дела и даје потребна упутства како треба радити: у заглављу написати пун наслов

књиге, име писца, издавачко предузеће, место и датум издавања књиге, а затим се даје кратка садржина књиге, основна мисао, главне и споредне личности, најлепши опис у делу, неке особине стила и језика, важнији биографски подаци о писцу и на крају, суд – закључак о делу.

Свеске за домаћу лектуру треба да буду беспрекорне у сваком погледу. После ових упутстава наставник треба да одреди и дан када ће се обрађивати лектура. Пре преласка на само читање (други час домаће лектуре), добро је да наставник провери свеске ученика. Ако треба, није лоше да добро урађену свеску истакне као пример педантног рада, односно да укаже и на немаран однос према раду и сл.

За време читања радова сви ученици пазе, бележе у својим свескама опаске потребне за дискусију, а добро је и да бележи своје утиске.

Час се одвија под наставниковом контролом. При крају часа он даје завршну реч, која се односи и на реферат и на дискусију, односно и на само дело које је приказано од стране ученика – референата. Из списка дела домаћу лектуру наставник одређује која ће се од њих обратити у школи, а коју ће препоручити својим ученицима да их прочитају код куће.

Дакле, у организовању рада на домаћој лектури веома су важна упутства која наставник даје ученицима: како се чита лектура, на шта обратити пажњу, како се праве белешке о прочитаном, како се пишу реферати и сл.

Поред онога што се препоручује као обавезна лектура, наставник може препоручити ученицима и допунску литературу. Њу чине, обично, дужа штива из читанке. Допунска литература се може обрађивати на часу говорне вежбе, а каткад и на часу писмене вежбе, у облику како се то ради и при обради штива у разреду (садржај, идеја, ликови, језик, стил – као потпуно јединство садржине и форме). У свескама за домаћу лектуру треба писати краће – да то буде стваралачки.

Школско искуство показује да су практичне могућности у оквиру рада на домаћој лектури разноврсне.

Добро је да школска библиотека буде снабдевена довољним бројем примерака дела (најмање по десетак наслова за сваки разред из програмског списка, и са по десетак примерака за сваку књигу).

Пракса и методичка литература препоручују да се у списак дела за домаћу лектуру, који је истакнут на видном месту у учионици, поред назива писаца и дела, дају краћи подаци о писцу, садржају, предмету, неки карактеристични цитат о делу и уз њега илустрација, цртеж, корице, слику аутора и др.

Могу се користити минијатурне фотографије писаца из књига и каталога издавачких предузећа, као и пропратни текстови о делу и писцу. Ови подаци могу да развију интересовање за одређену књигу.

Треба усвојити познато начело: не много књига, већ много рада на једној лектури. За веће дело треба обезбедити каткад три или четири часа (разговор, читање, дискусија).

И часове предвиђене за говорне вежбе треба понекад користити за проблематику: разговор о значају књиге и читања у животу човека, анкета о читању у току школског распуста и о литерарном интересовању ученика, упутство за вођење дневника прочитаних књига.

Наставник треба да обезбеди библиографију за сваку домаћу лектуру како би био обавештен о разним критикама и приказима, као и о другим натписима који му могу помоћи за анализу књижевног дела. Препоручљиво је да припреме ученика за рад на домаћој лектури почињу крајем школске године.

У том смислу наставник може дати ученицима списак лектура на последњем часу пред школски распуст. Он препоручује књиге уз педагошка упутства за метод анализе (писац, садржај, ликови, тема, идеја, композиција, стил и језик и сл.).

Може се утицати на ученике да забележе шта су читали преко лета од препоручене литературе. Понеки лепо опис природе у домаћој лектури треба научити напамет. На час домаће лектуре долази се с књигом (делом и белешкама, којима се ученици слободно служе у току разговора).

Као што се на часу усмене лектуре анализа врши према планираним тезама (садржај, ликови, композиција, тема идеје, стил, језик, доживљавање ученика и сл.) тако се и час писмене лектуре одређује, односно организује према утисцима и тезама – као писмени приказ прочитаног дела.

Овде се води рачуна, поред осталог, о читком писању, прегледном излагању, евентуалним ликовним илустрацијама итд. Са читањем реферата треба почети од бољих ученика. Ако написи нису сувише опширни, читају два ученика, па се прелази на разговор уз поређење оба рада.

Дискусија о писменој лектури се води према плану:

- да ли се ученик држао постављеног плана рада (разноврсност обрађених теза),
- да ли је у довољној мери обухваћена материја,
- какав је стил реферата и ред излагања у њему,
- има ли грешака у језику, какав је квалитет читања (изражајно, монотono, несигурно, драмско, уверљиво) и др.

Овакви захтеви могу да се исписују на табли како би ученици сасвим навикли на ред у запажању. Треба настојати да ученици не говоре само о негативним особинама задатка, већ првенствено о његовим позитивним одликама. Основно је да се свака примедба заснује на аргументима са обавезним приказивањем како би се могло и боље рећи. Инсистирати да сваки ученик учествује у дискусији која треба да буде толерантна и уз уважавање туђих мишљења. Искључивати елементе увреде и потцењивања. Упућивати ученике да не понављају већ речене мисли, да не развлаче разговор, већ да добро размисле о ономе што ће казати.

Како се често дешава да ученици широко и слободно уносе у своје радове туђе мисли, без навођења извора и аутора, то је на наставнику да скреће пажњу ученицима на моралну обавезу да се наводе назив дела, име писца, и сл. Треба и проверити како је ученик схватио туђу мисао. Бројне су дидактичко- методске сугестије за рад на домаћој лектури које помажу да се задаци наставе матерњег језика реализују у оквиру неговања језичке културе ученика.

Лектира у настави је, дакле, један вид могућности за лексичко-стило и семантичко богаћење језика и језичког осећања ученика. Језик домаће лектире је језик на коме се треба учити и на који се треба угледати, па се отуда и неговање писмености ученика с правом доводи у везу са читањем литерарних дела. Из тога произилази да је систематичност овог вида наставног рада један од важних услова за успешан рад на богаћењу књижевне и језичке културе ученика.

Како је интерпретација рада на домаћој лектури заснована на основним појмовима из теорије књижевности (тема, фабула, радња, композиција, ликови, идеја, језик, стил и сл.), то је потребно упознати ученике и са овим садржајима на којима се анализа дела зауставља. Сви су ови моменти тесно повезани, па их тако и треба посматрати. Њихов редослед утврђује се у зависности од природе дела. Наставне методе и средства у одабиру се зависно од дела, тј. од његове композиције, стила, технике портретирања ликова, дијалога итд. Дијалoшка метода омогућује измене мисли и ставова. Како је проучавање фабуле тесно повезано с ликовима, то се у фази анализе ликова могу применити различите методе, јер се овај део сматра најинтересантнијим делом анализе (зашто се ученици опредељују за позитивне ликове, или – због чега се негативно односе према другим ликовима, итд.). А у вези са изградњом лика у делу је и композиционо - сужејни план.

Дела за лектуру у Наставном плану и програму

Наставни план и програм Републике Србије за први разред основне школе предвиђа следећа дела за лектуру:

- „Ја сам чудо видео“ – избор из народне лирике (шалјиве песме и успаванке);
- „Избор из народне лирике“ (шалјиве песме и успаванке);
- „Избор из народне прозе“ (шалјиве приче загонетке и брзалице);
- „Избор из народне епике“ (шалјиве народне приче);
- „Тужибаба“, Душан Радовић (драмски текстови);
- Избор из дечије енциклопедије и часописа (Ледени север);
- „Хвалисави зечеви“, Десанка Максимовић;
- „Пачја школа“, Ј. Ј. Змај, избор из поезије за децу (*Годишњи програм рада за 1. разред основне школе*, 2015, 2).

Настава лектире у првом разреду, у првом полугодишту, не може се у потпуности изводити јер ученици немају све предуслове за самосталан рад на лектури будући да још не знају читати и писати, али то није разлог да се деца постепено не уведу у књижевност. Учитељ зато има посебну улогу у интерпретацији дела те тиме он постаје преноситељ књижевне речи. Такође учитељ, уколико књигу прикаже занимљивом, код ученика развија мотивисаност да што пре науче читати и исто тако да заволе књиге.

Састављачи програма при избору текстова водили су рачуна о педагошко-психолошким критеријумима, који треба да задовоље текстови, те о методичким захтевима које треба остварити приликом његове интерпретације.

Сматрамо да је за први разред сасвим довољно садржаја издвојено за наставу књижевности, као и за наставу лектире. Исто тако, сматрамо, сама тематика изабраних дела узета је само као посредујући садржај, као тематски оквир близак деци, да би их поучио неким темељним вредностима.

Наставни план и програм Републике Србије за други разред основне школе предвиђа следећа дела за лектуру:

- „Избор из савремене поезије за децу“ (усмено и писмено);
- „Песме“, Добрица Ерић (усмено и писмено);
- „Избор песама“, Љубивоје Ршумовић (усмено и писмено);
- „Шаљиве народне приче“ (усмено и писмено);
- „Бајка о рибару и рибици“, А.С. Пушкин (усмено и писмено);
- „Бајке“, Х.К. Андерсен (усмено и писмено);
- „Српске народне бајке“ (усмено и писмено) (*Годишњи програм рада за 2. разред основне школе, 2015, 2*).

Наставни програм књижевности за други разред основне школе предвиђа избор текстова српских и страних писаца. Састављачи програма при избору текстова водили су рачуна о педагошко-психолошким критеријумима, које треба да задовоље текстови, те о методичким захтевима које треба остварити приликом њихове интерпретације. У односу на обим садржаја, можемо закључити да је број часова за реализацију довољан. Сматрамо да је за други разред сасвим довољно садржаја издвојено за ове наставне јединице.

Лектуру за трећи разред основне школе, према важећем Наставном плану и програму, чине следећа дела:

- „Бајке браће Грим“ (усмено и писмено);
- „Песме“, Душан Радовић;
- „Избор из књига и енциклопедија и часописа за децу“ (писмено и усмено);
- „Избор драмских текстова“ (писмено и усмено);

„Избор драмских текстова“ (писмено и усмено) (*Годишњи програм рада 3. разред основне школе, 2015, 2*).

Сматрамо да је за трећи разред сасвим довољно садржаја издвојено за обраду ових наставних јединица, као и за утврђивање и вежбање ових наставних јединица.

С обзиром да програм предвиђа избор драмских текстова и да ученик треба да: разуме прочитани књижевни текст; уочава ток радње, редослед, догађаје, ток, место и време радње; разликује главно од споредног; препозна и упореди позитивне и негативне поступке ликова, препознаје осећања и основну поруку; разликује појмове препознаје поруку и поуку...

На крају можемо рећи, да бисмо били сигурни да ће се то све остварити, још нам остаје да наставник добро објасни ученицима дато градиво и задаје им што више адекватних вежби и задатака (избор драмских текстова).

У четвртом разреду основне школе у Републици Србији предвиђена су следећа дела:

- „Бела Грива“, Р. Гијо (усмено и писмено);
- „Бајке Гроздане Олујић“ (усмено и писмено);
- „Олданини вртови“, Г. Олујић (усмено и писмено);
- „Алиса у земљи чуда“, Л. Керол (усмено и писмено);
- „Песме“, М. Данојлић (усмено и писмено) (Исто, 2).

С обзиром да су садржаји за ученике у четвртом разреду најкомпликованији, сматрамо да је сасвим довољно часова за обраду ових наставних јединица. Дакле, према наставном програму могу се реализовати ови часови.

Наставним програмом за ученике у четвртом разреду предвиђена је разнородна и богата књижевна грађа коју ученици млађег школског узраста треба да прочитају и доживе уз помоћ наставника, богатећи тако свој емоционални и духовни живот.

И овде можемо констатовати да као и у претходним разредима, састављачи програма при избору текстова водили су рачуна о педагошко-психолошким критеријумима, који треба да задовоље текстови, те о методичким захтевима које треба остварити приликом његове интерпретације.

Закључак

Лектире и њихова васпитна вредност су ретко разматрани у педагошкој литератури. Књижевни текстови, тј. лектира, не делују директно на сазнање, вољу и морално суђење ученика, већ посредством емоционалних и естетских доживљаја. Иако је васпитање целовит процес, и тежи целовитом васпитању и развоју личности, у фокусу нашег рада било је лектира и њен значај у млађим разредима основне школе.

На основу анализе Наставног плана и програма закључили смо да лектира заузима истакнуто место у српском језику. Овим радом настојали смо да обухватимо суштину и значај лектире у настави српског језика у млађим разредима основне школе.

На основу анализе утврдили смо да је избор дела одговарајући за одређени разред и да је довољан број часова предвиђен за обраду лектире.

Језик домаће лектире је језик на коме се треба учити и на који се треба угледати, па се отуда и неговање писмености ученика с правом доводи у везу са читањем литерарних дела. Из тога произилази да је систематичност овог вида наставног рада један од важних услова за успешан рад на богаћењу књижевне и језичке културе ученика.

Прилог: Припрема за час лектире – Луис Керол, „Алиса у земљи чуда“

Датум:

Школа: ОШ „Димитрије Туцовић“, Јабучје-Лајковац

Наставник: Александра Богдановић

Наставна јединица: Луис Керол, „Алиса у земљи чуда“

Наставна област: Лектира

Тип часа: обрада

Наставне методе: дијалогска, текст метода, објашњавање, метода писаних радова **Облици рада:** фронтални, индивидуални

Наставна средства: књига „Алиса у земљи чуда“ Луиса Керола

Циљ и задаци часа: доживљавање и разумевање дела, уочавање карактеристика Кероловог писања, усвајање појма фантастична прича и разликовање од класичне бајке, уочавање тока радње, ликова и њихових особина, схватање поруке приче, развијање љубави према читању и књизи уопште.

Очекивани исходи: љубав према књизи, читање и бележење прочитаног.

Т о к ч а с а :

Уводни део :

Зашто кажемо да је књига човеков пријатељ?

Ученици дају различите одговоре.

Шта волите да читате?

Ученици дају различите одговоре.

Утичу ли прочитане књиге на вас? Да, утичу.

Може ли се нешто научити и из туђих искустава? Да, може.

Подстичу ли вас прочитане књиге на размишљање? Да, подстичу.

Како се односите према књизи? Ученици дају различите одговоре.

Који је ваш омиљени писац? Ученици дају различите одговоре.

* Пред нама је прочитано дело „Алиса у земљи чуда“ Луиса Керола.
 Шта знате о њему?
 Право име му је Чарлс Лутвиц Доцсон, родио се у јужној Енглеској 1832. године. Писао је за децу („Лов на Снарка“, „Силвија и Бруно“, „Кроз огледало и шта је Алиса тамо нашла“). Његова дела откривају свет слободне фантазије, хумора и разноврсних игара речима. Он се бави многим психичким проблемима детињства (страхови, несналажење, осећање немоћности према одраслима и сл.). Умро је 1898. год.

Главни део :
 * Којој књижевној врсти припада ова књига?
 Шта је роман? (Роман је већи прозни текст састављен из више поглавља.)
 Из колико поглавља је састављен овај роман? (12)
 Записујем наслове поглавља на табли и сажето препричавамо њихов садржај (ток радње).
 * Разговор о делу: Личи ли овај роман на бајку? Ученици дају различите одговоре.
 По чему? Ученици дају различите одговоре.
 Какви су ликови у бајкама? Присутна су чудесна бића...
 А у овом роману? Ученици дају различите одговоре.
 Ово дело је дужа фантастична прича.
 Луис Керол је творац новог типа приче за децу. Какав је утисак на вас оставила ова књига?
 Ученици дају различите одговоре.
 Зашто? Који део романа вам се највише допао? Ученици дају различите одговоре.
 Зашто? Ученици дају различите одговоре.
 Где се одвија радња романа? Земља чуда...
 Ко је главни лик? Девојчица Алиса.
 Зашто се књига зове „Алиса у земљи чуда“? Ученици одговарају.
 У каквој се земљи чуда нашла Алиса? Ученици одговарају.
 Шта је све било необично у тој земљи? Ученици одговарају.
 Зашто се у овом делу неке кошмарне и апсурдне ситуације сматрају као нормалне ?
 (јер се радња дешава у сну, а ту је све могуће).

Који се још ликови помињу у књизи?
 Сестра, Бели Зеџ, Миш, Гусеница, Краљица, Краљ, Прасе, Војвоткиња, Лажна Корњача, Мачак
 Церкало,...

Који вам се лик највише допао? Ученици дају различите одговоре.
 Зашто? Ученици дају различите одговоре.
 Опишите Алису!
 Радознала, несташна, маштовита, храбра,
 досетљива, паметна, сналажљива, комуникативна, мудра...

Како је изгледала? Ученици дају различите одговоре.
 Које особине има Алиса? Несташна, мудра, храбра...
 На основу чега то закључујете? Ученици дају различите одговоре.
 У овој књизи има доста шаљивих догађаја.
 Препричајте догађај који вас је највише насмејао!
 Ученици дају различите одговоре.

Зашто је цела књига несређено испричана? Ученици дају различите одговоре.
 Како се књига завршава? Тако што се Алиса пробудила...
 Да ли је Алисина сестра заспала? Не.

О чему је она сањарила?

У чему је разлика између сна и сањарења?

Ученици дају различите одговоре.

Завршни део :

* Испричајте неки ваш необичан сан (попут Алисиног).

Изглед табле:

Лектира

- Назив дела : „Алиса у земљи чуда“

- Име писца: Луис Керол

- Главни лик: девојчица Алиса

- Алиса је: радознала, несташна, маштовита храбра, досетљива, паметна, сналажљива, комуникативна, мудра...

- Остали ликови: сестра, Бели Зец, Миш, Гусеница, Краљица, Краљ, Прасе, Војвоткиња, Лажна Корњача, Мачак Церекало,...

Литература

Годишњи програм рада 1.разред основне школе (2015). Београд: Креативни центар

Годишњи програм рада 2. разред основне школе (2015). Београд: Креативни центар.

Годишњи програм рада 3. разред основне школе (2015). Београд: Креативни центар.

Илић, П. (2003). *Методика наставе српског језика и књижевности*, Нови Сад: Змај.

Rosandić, D. (1986). *Metodika književnog odgoja i obrazovanja*, Zagreb: Školska knjiga.

THE READING OF BOOKS IN LOWER CLASSES OF PRIMARY SCHOOL

Abstract: *We tried to cover the essence and importance of reading books in lower classes of Primary school with this work. The essence of this research is teaching and considerations of educational potentials of literature, actually the importance of reading and possibility of using that wealth to work with the students. The problem of researching is discovering and teaching of teacher's relations and opinions about teacher's value of reading books.*

The main hypothesis of researching is based on presupposition that reading with it's values could form and cherish moral virtues that build the basis of student's behavior, but at the same time it's the source of enrichment in writing and oral expression.

Key words: *the importance of reading books, the nurture of moral values, the student.*